

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Vita Spirituali, Eiusque Perfectione - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1611

Quo pacto perfectio explicetur illis verbis: Diliges Dominum Deum tuum ex omnibus viribus tuis. Cap. xx.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77833)

perfecto est, ut homo affuecat Deum intra seipsum tamquam intra templum cogitare, & ei memoria, intellectu & voluntate. purissimum iugiter cultum exhibere. Quid maius quam quod Deus habitet in nobis: Quid excellentius, quam quod Creator omnium spiritui nostro inspector assistat. Quid mirabilius, quam quod immensa maiestas, quae caeli & terra non capiunt, tamquam hospes apud latebras mentis nostrae non ad horam, sed semper maneat: Haec igitur admiratio nos perpetuo occupet, nos a rebus terrenis abducatur, & tamquam nihil mundi sentientes, in mundo constituat. Hoc arcantum tam stupendum, quod Deus intra nos sit, memoria excitet, ut sine vlla intermissione (quantum fragilitas humana fert) eius recorderemur; intellectum exacuat, ut in eum intueamur, & tantam pulchritudinem contempleremur; voluntatem inflammet, ut illi mille desideriis amplexeremur, mille affectibus adhaeremus, & ab omnibus creaturis diligamus. Hoc studium amoris nos faciat in vitandis defectibus cautos, in bonis operibus sectandis sollicitos, in occupationibus exterioribus patientes, in functionibus interioribus libentes, in tentationibus sustinendis fortes, in laboribus tolerandis strenuos, in cura cordis nostri sanctos & puros: & omnia vitae nostrae opera, siue interna, siue externa, in hunc scopum referantur, ut Deum intra nos ipsos semper veneremur, semper laudemus, & sine vlla interruptione, vero amore, & charitate complectamur. Haec si praestiterimus, & Deum intra nosmetipsos cogitare didicerimus, & cum eo in secreto mentis cubiculo morari noverimus, tamquam omnia mundana excedentes, & nos ipsos superantes, & ab omnibus creaturis exoluti, sciemus ad Deum alis charitatis volare, & non iam ex parte mentis (siquidem nullam eius partem visibilia tenent) sed ex tota mente diligere. Pulcherrime namque dixit Hugo in spiritualibus & inuisibilibus, cum aliquid supremum dicitur, non quasi localiter supra culmen, aut verticem caeli constitutum, sed intrinsecum omnium significatur. Ascendere ergo ad Deum, hoc est, intrare ad semetipsum, & non solum ad se intrare, sed ineffabili quodam modo in intimis etiam seipsum transire. Qui ergo seipsum (ut ita dicam) interiorius intrans, & intrinsecus penetrans transcendit, ille veraciter ad Deum ascendit. Incediamur igitur nos ipsos intellectu, & affectu, & iam creata superavimus, & ad Deum ascendimus. Demus ei omnem mentem nostram in templum, supremum spiritus nostri, in thronum, & potestas nostras in ancillas semper ei adhaerentes, offeramus: nihil externum perstrepat, quod interiori quieti se opponat, aut (quantum fieri possit) assiduum Dei memoriam, & amorem interpellat: & tunc amorem ex tota mente possidemus, & ipsam perfectionem, quam venamus, & assequuti sumus. Cassianus enim ab hac tranquillissima, & amorosa Dei memoria, quae scilicet iugulum sit omnis peccati, & fons vniuersae virtutis, perfectionem ac vitae spiritualis finem nescit distinguere. Omnis monachi finis (inquit) cordisque perfectio, ad iugem, atque indurptam orationis perseverantiam tendit, & quantum humana fragilitati conceditur ad immobilem tranquillitatem mentis, ac perpetuam nititur paritatem. Ob quam omnem tam laborem corporis, quam contritionem spiritus indefesse quaerimus, & iugiter exercemus, & est inter alterutrum reciproca quaedam, inseparabilisque coniunctio. Nam sicut ad orationis perfectionem, omnium tendit structura virtutum; ita nisi huius culmine haec omnia fuerint colligata, atque compacta, nullo modo firma poterunt, vel stabilia perdurare. Haec igitur assidua Dei memoria dilectionis affectibus contigata nexum virtutum, &

Hugo lib.
2. de vitan.
mundi.

Cassian.
col. 9. c. 3.

A planè finem, ac perfectionem facit: ex quo aliud etiam habemus valde necessarium; & non semel repetendum, haec internam mentis cum Deo occupationem, humiliter, & prudenter acceptam, nos stupidos, aut ad bona opera ineptos non reddere, sed agiles, sed expeditos, sed aptissimos ad omne opus virtutis efficere. Expertis in vita spirituali credamus, eorum instamus vestigiis, & tunc, an hoc ita sit aperte videbimus: quia absurdum profectò est cecum velle de coloribus iudicare, & nos in vita spirituali necdum infantes, velle spiritualium, & expertorum virorum sententiam, aut corrigere, aut reprehendere.

B Domine Deus meus, dulcis hospes mentis meae, & amabilis habitator spiritus mei, qui licet caeli, & caeli caelorum te capere non possint, tamen à mente rationali vis capi, ab spiritu humano teneri, & sinus cordium nostrorum occupare; tuam pulchritudinem intra me ipsum contempleri gestio, tuam bonitatem laudè, tuam incomprehensibilem maiestatem adoro. En Deus meus tibi libentissime offero vile tuguriolum mentis à te ex nihilo creatae, imagine tua insignitae, & ad te videndum & fruendum (ut de meritis filij tui spero) ex omni aeternitate praedestinatae. Haec oblationem, o Deus mansuetissime, ne respicias, ne contempnas, sed in animo contrito & in spiritu humilitatis eam suscipias, & sicut in holocausto arietum, & taurorum, & sicut in millibus agnorum pinguium hoc sacrificium admittas, quoniam non est confusio confidentibus in te. Tu rex magnus es, & princeps excelsus, mitte ergo necessaria habitationi tuae, & praeparata hospitium tuum, inclina ad me celos tuos, id est, virtutes sanctas & dona tua; quae meam mentem exornent, quia rusticus, & pauperimus villanus, non potest regi regum dignum hospitium praeparare. Misericordia tua procul ab spiritu meo pellat rudera peccatorum, potentia tua menti meae abundantissimam gratiam infundat, affectus meos comprimat, strepitum rerum mundanarum eiiciat, virtutes afferat, memoriam sopiat, intellectum liget, & voluntatem nexibus sanctae charitatis captiuat: ut quidquid ad mentem meam pertinet, tibi seruiat, & tibi, qui beatitudo mea es, toto conatu meae mentis adhaereat. Sede super thronum tuum (qui spiritus meus est) o tu Domine sancte, qui iudicas aequitatem, & iade omnia mea rege, quidquid in me est, ad tuam gloriam, & honorem gubernat, ut totus tibi addictus, & tuo amori consecratus possim dicere, quia te tota mente diligo, & perfectionem summam quaerendam votis habere, & possidere concupisco.

Quo pacto perfectio explicetur illis verbis,
Diliges Dominum Deum tuum ex
omnibus viribus tuis.

C A P. XX.

E **N**OMO, sicut & quaevis alia creatura; tribus constat: natura, potentia, & operatione. Natura est, qua homo, non lapis, non brutum, non aliquid aliud, sed homo est; potentia est, qua aliquid potest, puta, intelligere, sentire, in locum aliquid proficisci: Operatio est, qua aliquid efficit, nimirum, cum aliquam rem diligit, sensu percipit, aut intellectu cognoscit. Haec quidem omnia homo non à se habet, sed omnipotens Deus illi immensa largitate ac bonitate concessit. Ipse enim est, qui creauit hominem ad imaginem suam, & ideo vox hominis, & omnium creaturarum est quoniam ipse fecit nos,

Genes. 1.

*Psal. 99.
Dionys.
Rom. 13.
Eccles. 1.*

Isaia 26.

Eccles. 1.

*Ber. ser.
13. in cã.*

1. Theof. 5.

*D. Thom.
opus. 61.
de dilect.
Dei 1. 22.*

*Hugo.
opus. de
anima
med. cina
cap. 30*

& nõ ipsa nos.] Ipse est qui potentias attribuit: nam
omnis bonitas (vt ait Dionysius) à prima bonitate
& Paulus. Non est potestas nisi à Deo] & Ecclesiasti-
cus. Omnis sapietia à Domino Deo est.] Ipse denique
Deus est, qui opera & actiones impertit, qui dat vel-
le, & perficere pro bona voluntate. Vnde Isaías orat
in hunc modum: Domine dabis pacem nobis; omnia
enim opera nostra operatus es nobis.] Si ergo vniuer-
sa quæ habemus, Deo largiente, & donante recipi-
mus, æquum profectò est, vt & omnia reddamus, &
ita ad locum, vnde exeunt flumina reuertatur, vt ite-
rum fluant. Quod sic copiarum aquarum (inquit Bernar-
dus) secretis subterraneisque recurribus incessanter
æquora repetunt, vt inde rursus ad visus, vsusque no-
stros, iugi & infatigabili erumpant obsequio, cur non
etiam spirituales riuus, vt arua mentium irrigare non
desinant, proprio fonti sine fraude & sine intermis-
sione reddantur? Ad locum vnde exeunt, reuertantur
flumina gratiarum, vt iterum fluant. Remittatur ad
suum principium cælestis profluuium, quo verberis
terra refundatur. Qualiter inquit; Qualiter dicit
Apostolus: In omnibus gratias agentes] Quidquid sapientie,
quicquid te virtutis habere confidis, Dei
virtuti, & Dei sapientie deputat Christo.] Do-
minus igitur qui naturam, potentiam, & actionem
nobis dedit, eadem per mandatum charitatis, vt
ei restituamus efflagitat. Actionem petit, cum præ-
cipit se ex toto corde diligi. Nam amor ex toto corde
ipsam charitatis affectionem significat, quæ vires nos-
tras ad omnes alias virtutis actiones impellit. Natu-
ram postulat, cum iubet se ex tota anima, & ex tota
mente amari. Anima namque & mens est natura no-
stra, qua secundum inferiorem partem, cum brutis
sentimus, & appetimus: & secundum superiorè, cum
Angelis intelligimus, & rerum supernarum capaces
sumus. Potentiam verò sibi restitui possit, cum dicit:
Diliges Dominum Deum tuum ex omnibus viribus
tuis.] Sic Thomas Aquinas nomen virium intelligit,
& merito: Nam vires alicuius dicuntur, quæ ei robor,
& habilitatem ad operandum tribuunt, potentie autem
sunt, quæ nos roborant, & aptos ad agendum faciunt,
& aptitudinem ad operandum suppeditant, quare ipsæ
sunt nostræ vires, ex quibus omnibus debemus
Dominum Deum, ac Patrem nostrum diligere.
Nunc quo pacto Deus sit ex omnibus viribus dili-
gendus videamus, & inde compertum erit hunc amo-
rem, nequaquam ab ipsa vitæ spiritualis perfectione
distare.

Deum diligere ex omnibus viribus nihil aliud est,
quàm omnes vires; & potentias nostras (siue quæ ad
partem superiorè, seu rationalem pertinet, siue quæ
ad portionem infimam, aut vegetabilem reuocantur)
in diuinum famularum impendere, & ex vera chari-
tate in amoris obsequio, & augmento collocare. Ho-
mo enim à sapientibus huius sæculi microcosmus, id
est, paruus mundus vocatus est, quod omnia quæ in
rebus creatis à summo Creatore dispersa sunt, colle-
cta & in eandem naturam vnita, contineat. Nã si An-
geli (vt à superioribus incipiamus) sunt intellectus &
liberi arbitrij particeps: Si bruta animantia sunt sensus,
motusque capacia: homo est sensus, & motus capax: Si ar-
bores & plantæ sunt vitæ, & accretionis compores;
homo quoque vitæ est, & accretionis compos: si de-
nique res inanimæ, vt elementa, & alia mixta ex ele-
mentis composita, habent esse, materiale, & corpo-
reum; & homo similiter non caret esse, ac natura ma-
teriali & corporea. Vnde Hugo ait: Homo microcos-
mus, id est, minor mundus appellari ab antiquis so-
let, quia per similitudinem maioris mundi figuram

A tenet.] Qui & statim caput hominis celo, pectus æ-
ti, ventrem mari, & extrema corporis terræ affimila-
re perguit. In celo Deus Trinitas residet; & in capite
humano mens, in memoriam, intelligentiam, & vol-
untatem distincta, suas functiones exercet. In aère nu-
bes volant, & venti interdum omnia conturbant, &
in pectore cogitationes discurrunt, & passionis effri-
gnatæ vniuersa confundunt. In mari aquæ congregan-
tur; nam & Deus collectionem aquarum appellauit
maria; & in ventre humores colliguntur. Terra om-
nia corruptibilia sustinet, & pedes frigida naturæ to-
tius corporis molem sustentant. Magnus autem Gre-
gorius idem astruit dicens: Hominè à Domino, omnè
creaturam fuisse vocatum, eo loco: Prædicare Euân-
gelium omni creaturæ:] quod omnem in se creaturam
comprehendat. Nec enim (vt Beda ait) Euangelium
vel insensatis rebus, vel brutis animalibus fuerat præ-
dicandum: quare omnis creatura vocatur homo, quia
quodammodo ex omnium rerum creaturam naturis
compiagitur.] Et quis prohibere poterit, vt sequen-
tes accommodationem sanctæ matris Ecclesiæ, id
ipsum à sapiente dictum intelligamus. Nam Spiritus
Domini (inquit) repleuit orbem terrarum, & hoc, quod
continet omnia, hoc scilicet magnum opus Dei, qui
non est aliud quàm homo (vt Richelius quodam lo-
co interpretatur) qui omnem rerum naturam in se cõ-
tinet, sciētiam habet vocis.] Si ergo homo suo modo,
omnium rerum naturas continet, omnes etiam vires
omniū rerum habeat, necesse est, ita videlicet, vt An-
gelorum, & brutorū, & plantarum, & rerum inanima-
tarum potentias participet. Ornantur etiam istæ po-
tentie quibusdam donis Dei, quæ Christiani Docto-
res sancti Euangelij locutionem imitantes, solent ta-
lenta nuncupare. Intellectus quippe ornatur scientia
& prudentia; imaginatio, circumspetione, & requie;
voluntas & appetitus virtute multiplici; corpus sani-
tate, pulchritudine, & robore. Et sicut homo velut cẽ-
trum circuli est, in quod omnes naturæ rerum & om-
nes vires earum, tamquam lineæ concurrunt ita do-
nis multiplicibus decoratur, quibus suo liberalissimo
creatori placita obsequia reddat, & non beneficiorum
oblitus, sed memor & gratus existat. Tunc verò ex
omnibus viribus suis Deum diligit, cum omnes crea-
turarum vires sibi concessas, & cuncta dona, atque
talenta ex vero, & puro Dei amore in eius obsequium
& famulatum impendit. Quod quæ ratione facturus
sit, breuiter disseramus.

D Habes, o homo, beneficio Dei vires intellectiuas
cõmunes cū Angelis: tunc itaque ex his viribus Deum
tuum diligis; cum earum ministerio Deo semper ad-
hæres. Si nimirum voluntas (quæ velut regina omni-
bus aliis viribus imperare debet) Deum sibi cupiat,
quod est sanctæ concupiscentiæ: Deo propter Deum sua
bona velit, quod est amicitia: De Deo, & bonis Dei,
quæ in seipsa, aut in rebus creatis habet, vehementer
exulter: iniurias Deo, aut à seipsa, aut ab aliis illatas,
cõstanter exhorreat; Dei voluntatè, ac iussa in omni-
bus implere satagat, & in cunctis successibus, siue pro-
speris siue aduersis seipsam beneplacito diuino con-
formet: Hæc est bona voluntas, cui Angeli pacè pro-
mittunt: Nam in terra (inquiunt) pax hominibus bonæ
voluntatis.] Hæc recta voluntas, quæ nos Christi fra-
tres, sorores, & matres constituit. Qui enim fecerit
voluntatem patris mei, qui in celis est, ipse dicit Do-
minus, meus frater, & soror, & mater est.

E Hæc tandem perfecta voluntas, qua renouamur in
nouitate sensus, & probamus, quæ sit voluntas Dei bo-
na, & bene placens, & perfecta.] Quam, etiam si opus
non adit, quia potestas operandi deest, misericors Do-
minus cumulatè remunerat. Numquam enim merito

Genes. 1.

*Greg. 66.
27. in
Euang. &
7. mor. c. 8.*

*Beda in
Mart. c. 1.*

Sapient. 1.

*Richel.
ibid.*

Luca 2.

Marc. 3.

Rom. 12.

Leo, fr. 2.
quadrag.
64.

caret (vt ait Leo Papa) etiam tenui facultate, bonæ voluntatis opulencia.] Maiora quidem impedia sunt diuinitum, & minora mediocritum, sed non discrepat fructus operum, vbi idem est affectus operantium. Deum etiam ex omnibus viribus diligis, cum voluntas, quæ est, prima & suprema vis, ceteras mouet, & dirigit, vt Deo placeant, Deum quarant, & eius in omnibus subdantur imperio. Moueat igitur intellectum, vt dilectum suum inquirat; quis sit, quia suprema, & infinita substantia: qualis sit, quia sine vlla qualitate pulcherrimus, optimus, sapientissimus, potentissimus; nam quidquid in Deo est, non aliquid differetum à Deo, sed ipse Deus est: Quomodo habendus sit, nempe diuinam voluntatem implendo, & nostram semper voluntatem abnegando: Quibus auxiliis facilius possidendus; illis videlicet, qui nos Deo per cognitionem, & amorem copulant, quam aliis, quæ nos hominibus amabiles reddunt, aut ad eos iuuandos disponunt. Quare preponenda est oratio lectioni; obedientia prædicationi, fraterna charitas vtili etiam occupationi, quia illa meliora sunt, & Deo acceptiora, hæc verò inferiora, secundum loco sectanda. Qua ratione in corde nostro seruandus, nempe peccata fugiendo, imperfectiones abiicendo, virtutes exercendo, & omne bonum operando. Postquam verò intellectus Deum inquisiuit, quæstum intelligat, & hanc si non solam, at præcipuam occupationem habeat, vt eum contempletur, quoad amoris studium voluntatem alliciat. Contemplatio non in speculatione sistat, sed ad agnoscendam, & faciendam Dei voluntatem moueat. Ex quo fiet, vt intellectus quantumuis illuminatus, aut scientiæ luce aut sapientiæ & contemplationis dono, nequam nimis in suo sensu abundet, sed Ecclesiæ definitionibus se subdat, Prælatorum mandatis, ac consiliis acquiescat, & planè falsum, & peruersum habeat, quicquid ab Ecclesia desiciuerit, & noxium, quidquid à Prælatorum iussis deuiauerit. Hic est intellectus, de quo sanctus Dauid: Intellectus bonus omnibus facientibus eum, laudatio eius manet in sæculum sæculi.] Intellectus utique non solum illuminatus, sed bonus, qui iuxta præscriptum timoris Domini vitam nostram instituit; qui ad veram sapientiam (quæ ars amoris est) nos mirabiliter præparat, & laudationem non fictam, sed veram, non temporalem, sed perpetuam habentibus, hunc amorem & timorem importat. Qui hunc bonum intellectum fuerit beneficio charitatis assequutus, laudet Dominum & dicat: Benedicam Dominum qui tribuit mihi intellectum, insuper & vsque ad noctem increperunt merenes mei.] Affectus enim, & sancta desideria, per renes designata, huius intellectus possessores increpant, cum eos quantumuis purè viuantes, & pro Deo laborantes, ad meliora opera, & maiorem gratitudinis significationem instigant. Moueat denique voluntas memoriam, vt Dei semper recordationem conseruet, eorum, quæ ad placendum Deo pertinent, reminiscantiam teneat, & dilectum suum apud seipsam indelebili cogitatione reponat: Scriptum est enim: Non obliuiscaris amici tui in animo tuo, & non immemor sis illius in opibus tuis.]

Psal. 110.

Psal. 15.

Eccles. 37.

Ioann. 15.

A larim ad iugem Dei memoriam veniamus, & eius perpetuo recordemur. Qui enim quando otiosus est, non cogitat Deum (inquit Augustinus) in actionibus suis cogitare Deum non potest. Qui autem memor eius est, quando quietus est, in ipso meditatur, cum agit ne in actionibus suis deficiat.] Vires igitur rationales in hunc modum Deo dedicata, iam aliquid iuuant, vt Deum ex omnibus viribus amare dicamur.

B His comitibus voluntatis per imperantem charitatem ita compositis, charitas adhuc ultra procedat, & sensus, ac appetitus moderetur, atque componat. Primo quidem sensus externos, vt scilicet verus Dei amor visum, auditum, odoratum, gustum, & tactum ab omni malo, & superfluo cohibeat, & ad omne bonum; & ad affectum charitatis promouendum instiget. Si enim sensus propter intellectum, & intellectus propter affectum nobis dati sunt, liquet, quoniam sensus ea sola debent admittere, quæ affectui diuini amoris seruiant, & reliqua omnia, quæ aut obfunt, aut inutilia sunt, constanter refutare. Sensus ita compositi, & ad debitam puritatem redacti, vocantur à Paulo sensus perfecti. Fratres (inquit) nolite pueri effici sensibus, sed malitia paruuli estote, sensibus autem perfecti estote.] Nolite, inquam, dona, quæ nimis splendent sensibus amplecti, & animo cupere, sed ea, quæ vtiliora sunt, magis reputate, & tamquam potiora concupiscite. Deinde charitas dirigat sensus internos, vt ea sola cogitent, quæ cogitare liceat & deceat, quæ cogitata mentem à bono, & honesto non distrahan, quæ considerata meditationi, orationique subseruiant; reliqua verò stulta & inutilia reficiant. Quam autem proprium sit perfectæ charitatis has vires internas cohibere, & imaginationem præcipuè ab inutilibus reuocare, docet optimè Basiliius intrepidè affirmans; nec charitatis mandatum, neque aliud quodcumque præceptum, sine huius potentia mortificatione posse perfectè à nobis impleri. Caterum (inquit) illud nosse conuenit, nos cum nullius alterius mandati cuiusdam, tum ne charitatis quidem ipsius aduersus Deum, ac proximum obseruationem posse præstare, si huc, illucque mentem temerè passi fuerimus aberrare. Neque enim, artem vllam, scientiamve quisquam exactè discere poterit, qui ea relicta identidem modò ad hanc, modò ad illam transeat: quin ne vel vnam quidem modò quis consequi potest, qui, quæ ad illius finem accommodata officia sint, ea perspecta non habeat. Siquidem conscientia fini officia, & actiones sint, oportet: neque enim res est vlla earum modò, quæ via ac ratione tractentur, quæ si officia adhibueris, quæ ab ea sint aliena, rectè vnquam confici possit. Siquidem natura non fert, vt quod effecturam se fabrilis ferriæ ars pollicetur, id perfigulinæ artis opificium consequatur. Nec item ad coronam decertanti athletæ propositam aliquando pertigeris, qualicumque tandem te addideris studio tibiam canendi, cum ad singulos singularum artium fines obtinendos, accommodata peculiaris etiam illarum vnicuique industria quadam requiratur. Quocirca ipsa etiam, quæ ex Euangelio est pietatis cultura, studiumque ineunda: apud Deum gratia, in eo tota posita sunt, si quis animum suum ab omnibus prorsus mudi huius sollicitudinibus auo carit, se seque funditus ab quauis re vnde animo, mēteve distrahi possit, abduxerit.] præterea, charitas appetitus concupiscibilem & irascibilem temperet, ne aut ad inaleum prolabantur, aut à bono resiliant. Concupiscibilem sanè, ita vt quæ bona sunt appetat, quæ ad diuinum amorem alliciunt, querat & cupiat;

Aug. in
Psal. 62.

1. Cor. 14.

Basil. reg.
s. suspir.
disp.

quæ verò mala sunt, aut si bona in se, proposito tamen amantis minus vitia, ea nulla ratione concupiscat. Irascibilem verò, si mansuetudine temperet, ne plus quam oportet, irascatur, si humilitate premar, ne immodicè efforatur, si magnanimitate roborer, ne imprudenter infirmetur. Ille bene cupiebat qui Domino decantabat: Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore.] Et idè sanctè irascebatur, qui doctus suam iram frænare discibat: Irascimini, & nolite peccare,] & nos ad sanctam iram, quæ aduersus vitia concipitur, & non ad iniquam concipiendam admonebat. Postremo Dei amor morticem potentiam regat, vt vniuersa corporis membra, præcipuè pedes, manus, & lingua Deo militent, & se iustitiæ instrumenta perseueranter exhibeant. Quod monet Paulus, dicens: Sed neque exhibeatis membra vestra, arma iniquitatis peccato; sed exhibete vos Deo, tamquam ex mortuis viuentes; & membra vestra arma iustitiæ Deo.] Ille namque membra sua peccato subtrahit, qui ea contra, aut præter diuina præcepta non mouet, & Deo tamquam arma iustitiæ concedit, qui eorum actionibus iustitiam expugnat, & Dei erga se amorem ac perfectam puritatem comparare contendit.

Adhæc, charitas potentias, aut vires vegetabiles moderetur; eam, quæ nutritioni deseruit per sobrietatem, & abstinentiam; & eam, quæ generationi famularur, per castitatem, & continentiam, vt corpus nostrum ad veram parsimoniam, & mundiciam redactum, nec ciborum nimietate, ipsorumque cõctione prolixa menti tempus orandi & amandi præripiat, nec importunitate naturalis aculei, orationis, & amoris puritatem & serenitatem impediatur. Quod adiuuante Dei numine assequemur, si illud Ecclesiastici documentum fuerimus amplexi: Cibaria, & virga, & onus asino; panis, & disciplina, & opus seruo.] Nam sicut iumentis, vt seruiant, pabula ferri, ne deficiant; & ictum virgæ, ne quiescant; & onera, ne lasciuant, attribuimus: ita corpori nostro, seruo quidem, ac mancipio vilissimo cibarium panem non delicatum ad sustentationem; disciplinam ad correctionem; & opus ad oriofitatis remedium conferamus. Licet autem generatiua vis sit amore diuino frænanda, & continentia, ac castitate moderanda, vt quantum possibile fuerit, nullus in ea pestilentis ignis odor appareat; tamen vis, quæ nutritioni & sustentationi corpusculi seruit, non sine discretione tractanda est, ne si ei necessaria subtraxerimus, instrumentum totius spiritualis vitæ deficiat. Sæpe enim (vt Laurentius Iustinianus ait) dum in carne hostem insequimur, etiam ciuem, quem diligimus trucidamus, & plerumque dum quasi conciuui compatiuntur, ad prælium hostem nutrimus. Siergo nobis nimis, ac immoderatus seruo persualear, vt carni necessaria alimenta subtrahamus, dicendum est illi, quod quidam dixit ad Ioab: Si appenderes in manibus meis mille argenteos, nequaquam mitterem manum meam in filium regis.] Corpusculum namque nostrum filius regis est, cui filiorum hereditas, id est, gloria, cuius est capax, in calis est reseruata, & ideo non debemus ipsum contra iussionem communis Patris immoderatis abstinentiis occidere, sed cohibitum, & mortificatum seruare. Tandem dona & talenta in his viribus à Domino collocata magisterio charitatis erudiri, in eiusdem Domini obsequium impendamus, & nequaquam vanitati, aut propeitæ commoditati donemus; vt sic, vel quinque talenta, hoc est, veram vitæ perfectionem, vel saltem duo talenta, scilicet initium perfectionis, & nonnullum spirituales vitæ profectum, lucremur, possimufq;

*Instr. in
Ignorantia
tr. de sobrietate. 3.*

1. Reg. 18.

A dicere Domino: quæ de manu tua accepimus, reddimus tibi.] Qui ita vniuersas vires suas mancipat diuinis obsequiis, Deum diligit ex omnibus viribus suis, & ipse non potest non esse perfectus. Nam si perfectus est, qui perfectam charitatem habet, & in rebus ad vitam perfectam necessariis non deficit, qui eo modo, quem diximus vires suas moderatur; & regit, non potest à consortio perfectorum excludi, cuius charitas omnia resecta facientem, & defectus omnes auerfantem debitam mensuram, & absolutum decorem acquisiuit.

B Domine Deus meus, virium nostrarum dator, & omnium donorum largus infusor, qui vires nobis seruis tuis tribuis, vt laboremus, & dona concedis, vt seruiamus, & sic laborantes, ac seruientes tibi, mercedem incorruptam & præmium semper mansurum assequamur. Tribue quoque rogamus supplices, bonum virium, & donorum vsum ne quod te donante factum est ad præmium, nobis malè vtentibus, vertatur ad supplicium. Omnes vires meæ te Dominum, & herum agnoscant, te semper quarant, tibi semper operibus sanctis inhæreant, & sint tamquam ancillæ, expectantes Dominum suum, quando reuertatur à nuptiis. Memoria mea ô Deus meus vanis & inutilibus rebus allueta, hæc omnia vana abiciat, & iugi, ac assidua tui recordatione præfulgeat. Intellectus meus, ô lux mea, nebula quæ ex prauis affectibus ascendit, occæcatur, lucem sapientiæ ad bona sine intermissione euoluenda, & te contemplandum accipiat. Voluntas mea, ô Deus, & pulchritudo mea sensibilibus rebus sedeta, & infructuosis desiderijs compedita maculas dolore tergat, compedes melioribus desiderijs abruptat, & te solum, omne bonum diligit. Cogitatio mea, inquierum malum, vitula Ephraim docta diligere tritum,] quæ tamquam pullum onagri, se liberam natam putat,] ad domum cordis redeat, & sanctis rebus illigata quiescat. Appetitus meus ea constanter respiciat, quæ itineribus æternitatis officiant, & terrenis commoditatibus concalcatis, ad æterna, & caelestia suos affectus, & desideria erigat. Sensus mei, sæculo, & suis deliciis occludantur, seris & viciis timoris tui, & his, quæ compunctionem generare possunt, & tui amorem allicere, aditum circumspectionis aperiant. Membra mea mortificetur super terram, vt iniquitati substracta, & tuis obsequiis, ac laudationibus consecrata, in perpetuum viuant in cælis. Si qua tandem mihi talenta, si qua dona, si qua beneficia, siue naturalia, siue supernaturalia cõcedis, ea Domine ad te redeat, te auctorem respiciant, & tuæ gloriæ solum ac saluti proximorum inferuiant. Tu, ô Deus meus, amator meus hanc rempublicam animæ meæ tua providentia rege, tua bonitate sanctifica, tua potentia contine, & in omnibus non solum magnis, & alicuius momenti rebus, sed etiam minimis insigni pietate gubernata, quo verus amator tui factus, & seruus non iners, sed sedulus, & ex omnibus viribus reputatus, aliquando tandem (si tibi placet) perfectus existam, & ad præmium perfectorum ascendam.

C

D

E

Qua ratione perfectio exprimat illis verbis: Diliges Dominum Deum tuum ex tota virtute tua.

C A P. XXI.

Vi rem aliquam impensè amant, non solum in ea assequenda omnes vires suas, & omnem industriam collocant, sed etiam omni

nisi,

1. Paral. 29.

Osæ 10. Iob. 11.